

PÄIVÄÄ
GOD DAG

GE DITT BARN EN GÅVA
SPRÅKKUNSKAPER GER VALFRIHET

ANNA LAPSELLESI LAHJA
KIELITAITO ON VALINNANVAPAUTTA

FOLKTINGET

Vad språket betyder för människan

Språket är det redskap vi använder när vi vill nå en annan människa och berätta något för henne eller fråga henne om något. Vi behöver orden för att förstå, analysera och tänka. Vi behöver vårt språk för att kunna påverka vår livssituation. Språket använder vi också för att visa till vilken grupp vi hör. Språket är en del av vår identitet.

Lika väl som ett barn kan älska två föräldrar kan det känna sig hemma i två språk och ta del av två kulturarv. Barnet har lika rätt till båda sina föräldrars språk. Det är viktigt att man i ett tvåspråkigt hem accepterar bägge språken som likvärdiga. Svårigheter kan uppstå om föräldrarna eller språkgrupperna inte kan samsas. Ett barn som lär sig skämmas för sitt språk börjar snabbt undvika att använda det och övergår lätt till ett mer uppskattat språk.

På vilket sätt en tvåspråkig människa väljer att identifiera sig är hennes eget beslut. Färdigheten i fler än ett språk ger henne i varje fall sådana möjligheter till kontakter med andra människor som den enspråkige inte har.

Varför tvåspråkighet?

Det finns över 40 000 tvåspråkiga familjer i Finland. I dag blir det allt vanligare att barnet ges en tvåspråkig fostran. Nuförtiden poängteras dessutom vikten av att vi kan många språk. Ett barn som lär sig både finska och svenska hemma kan lätt klara sig i Norden. Dessutom är flera europeiska språk besläktade med svenskan, vilket också underlättar barnets vidare språkstudier och senare kontakter till Europa.

När man lär sig ett nytt språk blir man också delaktig i en annan kultur och ett annat sätt att tänka. Detta kan göra barnet intresserat av och nyfiket på nya språk och kulturer.

Mitä kieli merkitsee ihmiselle

Kieli on se väline, jota me käytämme, kun haluamme saada yhteyden toiseen ihmiseen, kertoa hänelle tai kysyä häneltä jotakin. Tarvitsemme sanoja ymmärtämiseen, erittelemiseen ja ajattelemiseen; tarvitsemme kieltämme voidaksemme vaikuttaa elämän tilanteeseemme. Käytämme kieltä myös osoittaaksemme, mihin ryhmään kuulumme. Kieli on osa identiteettiämme.

Yhtä hyvin kuin lapsi voi rakastaa kahta vanhempaansa, hän voi tuntea kaksi kieltä ja kahteen kulttuuriperintöön osallistumisen kotoisaksi. Lapsella on yhtäläinen oikeus kummankin vanhempansa kieleen. On tärkeätä, että kaksikielisessä kodissa kumpikin kieli hyväksytään tasavertaiseksi. Vaikeuksia voi syntyä, jos vanhemmat tai kieliryhmät eivät voi olla yhtä mieltä. Lapsi, joka oppii häpeämään kieltään, haluaa nopeasti päästä siitä eroon ja alkaa helposti käyttämään arvostetumpaa kieltä.

Se, mihin kaksikielinen ihminen haluaa samastua, on hänen oma päätöksensä. Useamman kuin yhden kielen hallinta antaa hänelle joka tapauksessa sellaiset mahdollisuudet kontakteihin muiden ihmisten kanssa, joita yksikielisellä ihmisellä ei ole.

Miksi kaksikielisyys?

Suomessa on noin 40.000 kaksikielistä perhettä. Tänäpä on yhä tavallisempaa antaa lapselle kaksikielinen kasvatus. Usean kielen osaamisen tärkeyttä korostetaan. Lapsi, joka oppii sekä suomea että ruotsia kotona, selviytyy helposti Pohjolassa. Lisäksi monet eurooppalaiset kielet ovat sukua ruotsille, mikä helpottaa myös lapsen myöhempiä kieliopintoja ja myöhempiä kontakteja Eurooppaan.

Kun oppii uuden kielen, pääsee myös osalliseksi toisesta kulttuurista ja toisesta ajattelutavasta. Tämä saattaa herättää lapsen kiinnostuksen ja uteliaisuuden uusiin kielisiin ja kulttuureihin.

Vad forskningen säger om tvåspråkighet

Forskarna har inte till alla delar varit överens om hur tvåspråkigheten påverkar människan. Tidigare ansågs att det fanns en motsättning mellan tvåspråkighet och modersmålets utveckling. I dag vet man att barn mycket väl kan få normal färdighet i två språk.

Ett barn som redan i ett tidigt skede får möta två språk, kan utan större svårigheter bli tvåspråkigt. Det här betyder ändå inte att tvåspråkigheten är gratis. Den kräver en aktiv och medveten insats av föräldrarna. Vi ger några förslag i denna broschyr.

Ett tvåspråkigt barn får en stark känsla för vilket språk som skall användas med olika personer och på olika platser. Tvåspråkiga barn behärskar ofta vissa områden bättre på det ena språket än på det andra. Detta är naturligt och självklart. Barnet idrottar kanske bäst på finska och är scout på svenska, fiskar på finska och plockar svamp på svenska. Människans språk utvecklas under hela livet.

Hur blir ditt barn tvåspråkigt?

Tre viktiga frågor att fundera över:

Vill du att ditt barn blir tvåspråkigt?

Vem kommer att tala minoritetsspråket med barnet?

Hur mycket tid och energi är du villig att satsa?

Barnet får sina förebilder främst av föräldrarna. Vi ärver ju inte ett språk, utan vi lär oss det av våra föräldrar och språket behöver hela tiden stimulans för att utvecklas. Då du bestämmer dig för att fostra ditt barn till tvåspråkighet är det viktigt att du noggrant funderar på hur du skall gå till väga.

Båda föräldrarna i ett tvåspråkigt hem har ett ansvar för hur barnets språk utvecklas. Genom att alltid tala sitt eget modersmål ger föräldrarna barnet den bästa språkliga förebilden. Använd ditt språk även utanför hemmet då du t.ex. går på uppköp eller besöker läkare. Om du är tvåspråkig måste du välja ett av dina språk. På det sättet får barnet motivation att verkligen lära sig båda språken och det är också lättare för barnet att hålla språken i sär. Därför är det bäst att föräldrarna följer principen en person - ett språk. Försök ge barnet en så god språklig modell som möjligt och undvik att själv tala blandspråk.

Eftersom mamman ofta är mera med barnet under de första åren är det vanligt att barnet först lär sig hennes språk bättre. Om föräldrarna behärskar varandras språk kan de sinsemellan tala det språk som barnet annars möter mindre i omgivningen. Det är viktigt att du konsekvent talar ditt språk med barnet, också när du umgås med andra människor, släktingar och vänner.

Mitä tutkimus sanoo kaksikielisydestä?

Tutkijat eivät ole kaikilta osin olleet yksimielisiä siitä, miten kaksikielisyys vaikuttaa ihmiseen. Aiemmin oltiin sitä mieltä, että kaksikielisuuden ja äidinkielen kehityksen välillä oli ristiriita. Nyt tiedetään, että lapsi voi hyvinkin hallita kahta kieltä normaalisti.

Lapsesta, joka jo varhain saa tutustua kahteen kieleen, voi suuremmitta vaikeuksitta tulla kaksikielinen. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että kaksikielisyys tulee ilmaiseksi. Se vaatii vanhempien aktiivista ja tietoista panosta.

Kaksikielinen lapsi saa vahvan tunteen siitä, mitä kieltä on käytettävä eri henkilöiden kanssa ja eri paikoissa. Kaksikieliset lapset hallitsevat usein tietyt asiat paremmin jommallakummalla kielellä. Tämä on luonnollista ja itsestään selvää. Lapsi ehkä urheilee parhaiten suomeksi ja on partiolainen ruotsiksi, kalastaa suomeksi ja pöimii sienä ruotsiksi. Ihmisen kieli kehittyy koko elinajan.

Miten lapsestasi tulee kaksikielinen?

Kolme tärkeää kysymystä pohdittaviksi:

**Haluatko, että lapsestasi tulee kaksikielinen?
Kuka puhuu vähemmistökieltä lapsen kanssa?
Paljonko aikaa ja energiaa haluat uhrata?**

Lapsi saa esikuvansa lähinnä vanhemmiltaan. Mehän emme peri kieltä, vaan me opimme sen vanhemmiltaamme, ja kieli tarvitsee koko ajan virikkeitä kehittyäkseen. Kun päätät kasvattaa lapsesi kaksikieliseksi, on tärkeää, että harkitset tarkkaan, miten menettelet.

Kaksikielisen kodin kummallakin vanhemmalla on vastuu siitä, kuinka lapsen kieli kehittyy. Puhumalla aina omaa äidinkieltään vanhemmat antavat lapselle parhaan kielellisen esikuvan. Mikäli olet kaksikielinen, sinun on valittava toinen kielistäsi. Siten lapsi motivoituu todella opettelemaan kumpakin kieltä. Hänen on myös helpompi pitää kielet erillään. Siksi on parasta, että vanhemmat noudattavat periaatetta yksi henkilö - yksi kieli. Yritä antaa lapselle mahdollisimman hyvä kielellinen malli ja vältä itse sekakielen puhumista.

Koska äiti on usein enemmän lapsen kanssa ensimmäisinä vuosina, on tavallista, että lapsi oppii ensin hänen kielensä paremmin. Jos vanhemmat hallitsevat toistensa kielen, he voivat keskenään puhua sitä kieltä, jonka harjoitusta lapsi saa vähemmän. Silloin lapsi joutuu kuulemaan vähän enemmän sitä kieltä, jota hän muuten kuulee vähemmän ympäristössään. On tärkeää, että puhut johdonmukaisesti omaa kieltäsi lapsen kanssa, myös silloin, kun seurustelet muiden ihmisten, sukulaisten ja ystävien kanssa.

Ett barn lär sig ett språk av sina föräldrar, släktingar, syskon och kamrater. Använd ditt språk med barnet i vardagssituationer. Tala, sjung, lek och läs med barnet så mycket som möjligt. Förutom allt småprat och senare alla samtal är högläsning viktigt. Högläsningen ger barnet närhet till den vuxne. Läsningen ger barnet kontakt med det skrivna språket. Samtidigt ökar barnets ordförråd, dess språkkänsla stärks och det egna läsitresset stimuleras. De spännande äventyren, de glada skratten och de tokiga fantasierna för oss nära varandra och ger oss upplevelser att dela - på båda språken.

Tvåspråkiga barn kan klara skolan lika bra som enspråkiga. Men en absolut förutsättning för detta är att barnet i ett tidigt skede får tillräckliga kunskaper i skolspråket. Erfarenheterna har visat att daghemmet och skolan inte ensamma kan ge barnet ett språk. Grunden och ett fortsatt stöd hemifrån är därför mycket viktigt.

Om man vill att barnet skall behärska svenska som ett modersmål, väljer man svensk skola. Det är viktigt att barnet självt är positivt inställt till att gå i svensk skola. Detta är lättare att åstadkomma om barnet också har svenskspråkiga kamrater, som kanske börjar i samma skola. Om man siktar på svensk skola får man ändå inte försumma finskan. Ansvaret för att utveckla barnets finska blir naturligtvis den finskspråkiga föräldrarnas.

Lapsi oppii kieltä vanhemmiltaan, sukulaisiltaan, sisaruksiltaan ja tovereiltaan. Käytä kieltäsi lapsen kanssa arkipäivän tilanteissa. Puhu, laula, leiki ja lue lapsen kanssa mahdollisimman paljon. Kaiken jutustelun ja myöhemmin kaiken keskustelun lisäksi ääneen lukeminen on tärkeitä. Ääneen lukeminen tuo lapsen lähelle aikuista. Lukeminen saattaa lapsen kirjoitetun kielen yhteyteen. Samalla lapsen sanavarasto kasvaa, hänen kielitajunsa vahvistuu ja oma lukuhalu viriää. Jännittävät seikkailut, iloinen nauru ja hassut kuvitelmat lähentävät meitä toisiimme ja antavat meille elämyksiä jaettavaksi - kummallakin kielellä.

Kaksikieliset lapset selviytyvät koulusta yhtä hyvin kuin yksikieliset. Mutta yhtenä edellytyksenä tähän on, että lapsi oppii varhain riittävästi koulukieltä. Kokemukset ovat osoittaneet, että päiväkotia ja koulu eivät yksinään pysty antamaan kieltä. Kotoa annettu perusta ja jatkuva tuki ovat sen vuoksi hyvin tärkeitä.

Jos halutaan, että lapsi hallitsee ruotsin kielen äidinkielenään, hänet laitetaan ruotsinkieliseen kouluun. On tärkeitä, että lapsi suhtautuu myönteisesti ruotsinkieliseen kouluun. Tämä onnistuu helpommin, jos lapsella on myös ruotsinkielisiä tovereita, jotka ehkä aloittavat samassa koulussa. Jos tähdätään ruotsinkieliseen kouluun, ei suomen kieltä kuitenkaan saa laiminlyödä. Vastuu lapsen suomen kielen kehittämisestä on luonnollisesti suomenkielisen vanhemman.

Vilka svårigheter kan uppstå?

Språkblandning

Många barn som växer upp med två språk genomgår en period då språken blandas. Barnet kanske ännu inte har uppfattat att föräldrarna talar två olika språk. Barnet har inte lärt sig att skilja mellan det som hör till det ena språket och det som hör till det andra.

Barnets ena språk kan vara mer utvecklat än det andra. Då lånar barnet in ord och uttryck från det språk som det kan bättre för att fylla i luckor i det språk som det kan sämre. När barnets ordförråd så småningom växer och språkfärdigheten blir säkrare behöver barnet inte längre låna.

Om barnet blandar språk kan föräldrarna ge språkligt stöd genom att upprepa det barnet försökte säga med rätt ord och uttryck. "Jag vill ha min lapio". "Vill du ha din spade?" Föräldrarna skall också själva undvika att blanda ihop språken.

Obalans i språkutvecklingen

Också efter det att barnet lärt sig skilja de två språken från varandra går språkutvecklingen fortfarande ofta i otakt. Den här obalansen kan ha att göra med hur mycket barnet i praktiken verkligen möter de två språken. Om den ena föräldern är hemma och umgås med barnet hela dagen och den andra endast gör det under morgnar, kvällar och veckoslut är det självklart att barnet inte kan utveckla bägge språken i samma takt.

Obalansen kan också bero på att barnet just då koncentrerar sin energi på att lära sig något nytt på ett av språken, medan utvecklingen av det andra stannar på stället. Också det enspråkiga barnets språkutveckling sker stegvis. När barnet nått en ny mognad på ett av språken är det dags att ta ett steg till också på det andra. Den här utvecklingen kan inte påskyndas. Det enda du kan göra är att fortsätta att vara den goda språkmodellen och att samtala med och läsa för ditt barn så mycket som möjligt.

Mitä vaikeuksia voi syntyä?

Kielten sekoittuminen

Monet lapset, jotka varttuvat kahta kieltä käyttäen, kokevat kielten sekoittumisen vaiheen. Lapsi ei ehkä vielä ole käsittänyt, että vanhemmat puhuvat kahta eri kieltä. Lapsi ei ole oppinut erottamaan sitä, mikä kuuluu toiseen, mikä taas toiseen kieleen.

Lapsen toinen kieli voi olla kehittyneempi kuin toinen. Silloin lapsi lainaa sanoja ja ilmauksia siitä kielestä, jonka osaa paremmin, täyttääkseen huonommin osaamansa kielen aukkoja. Kun lapsen sanavarasto vähitellen suurenee ja kielitaito varmistuu, ei hänen tarvitse enää lainata.

Jos lapsi sekoittaa kielet, vanhemmat voivat tukea häntä kielellisesti toistamalla oikeilla sanoilla ja ilmauksilla sen, mitä lapsi yritti sanoa. Vanhempien pitää itsekin välttää kielten sekoittamista.

Kielenkehityksen epätasapaino

Sen jälkeenkin, kun lapsi on oppinut erottamaan kaksi kieltä toisistaan, kielellinen kehitys kulkee usein yhä epätahdissa. Tämä epätasapaino voi riippua siitä, kuinka paljon lapsi käytännössä todella on tekemisissä näiden kahden kielen kanssa. Jos toinen vanhemmista on kotona ja seurustelee lapsen kanssa koko päivän ja toinen ainoastaan aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin, on itsestään selvää, ettei lapsi voi kehittyä molemmissa kielissä samaa vauhtia.

Epätasapaino voi johtua myös siitä, että lapsi juuri silloin keskittää energiansa jonkin uuden oppimiseen toisella kielellä, kun taas toisen kielen kehitys polkee paikallaan. Myös yksikielisen lapsen kieli kehittyy askelittain.

Kun lapsi on saavuttanut uuden kypsyyden toisessa kielessä, on aika ottaa lisäaskel toisessakin kielessä. Tätä kehitystä ei voi kiirehtiä. Voit ainoastaan edelleen olla hyvä kielen malli lapsellesi ja keskustella hänen kanssaan ja lukea hänelle niin paljon kuin mahdollista.

Talvägran

För ett litet barn kan det kännas tröttsamt att byta språk beroende på vem det talar med. Barnet skall fundera på hur det säger samma sak på två språk och lära sig två nya ord för varje sak. Om ditt barn plötsligt vägrar tala, eller rent av lyssna på ditt språk, kan det bero på att det vill vila sig litet från den ansträngning som tvåspråkigheten innebär.

Det du skall göra är att fortsätta som du börjat: använd ditt eget språk konsekvent oavsett vilket språk barnet svarar på. Försök också ordna det så att barnet möter andra barn som talar ditt språk.

Ditt barn kan också vägra tala ditt språk som en protest, på samma sätt som ditt barn kan krångla med maten för att få din uppmärksamhet. Ge inte upp, försök att inte bli arg eller ledsen, utan fortsatt envist på ditt eget språk.

Om du ger efter när ditt barn av någon anledning vägrar tala riskerar du att förlora alla insatser du gjort dittills. Om ditt barn vänjer sig vid att du också talar det andra språket med barnet, är det mycket svårt att motivera det till att endast tala ditt språk med dig.

Barn försöker, i likhet med vuxna, komma undan på lättast möjliga sätt. Visa för barnet att det finns mycket att uppleva också på ditt språk. Ha tålmod, ta med ditt barn när du umgås med andra som talar ditt språk.

Kieltäytyminen puhumasta

Pienestä lapsesta voi tuntua väsyttävältä vaihtaa kieltä sen mukaan, kenen kanssa puhuu. Lapsi voi miettiä, kuinka ilmaista sama asia kahdella kielellä ja oppia kaksi uutta sanaa jokaista asiaa varten. Jos lapsesi yhtäkkiä kieltäytyy puhumasta tai jopa kuuntelemasta kieltäsi, se voi johtua siitä, että hän haluaa hiukan levätä siitä ponnistelusta, jota kaksikielisyys merkitsee.

Sinun on jatkettava niin kuin olet aloittanut: käytä omaa kieltäsi johdonmukaisesti riippumatta siitä, millä kielellä lapsi vastaa. Yritä myös järjestää niin, että lapsi tapaa muita lapsia, jotka puhuvat sinun kieltäsi.

Lapsesi voi myös kieltäytyä puhumasta kieltäsi protestiksi, samoin kuin lapsesi voi riidellä ruoasta saadakseen sinun huomiotasi. Älä luovuta, yritä olla vihastumatta tai tulematta surulliseksi, jatka itsepäisesti omalla kielelläsi. Jos annat periksi, kun lapsesi jostakin syystä kieltäytyy puhumasta, olet vaarassa menettää kaikki siihenastiset panostuksesi. Jos lapsesi tottuu siihen, että puhut hänen kanssaan myös toista kieltä, häntä on sängen vaikea saada motivoitukseksi puhumaan kanssasi vain sinun kieltäsi.

Lapsi yrittää, kuten aikuisetkin, selviytyä mahdollisimman helpolla tavalla. Osoita lapselle, että myös sinun kielelläsi voi kokea paljon. Ole kärsivällinen, ota lapsesi mukaan, kun seurustelet muiden sinun kieltäsi puhuvien kanssa. Anna lapsellesi ja lapsen kielelle aikaa kasvaa ja kypsyä.

Alla barn har rätt till dagvård

Både finskspråkiga barn och svenskspråkiga barn har rätt till dagvård på sitt eget språk. Enligt lagen om barndagvård ansvarar att kommunen för att det finns ett tillräckligt utbud på dagvårdstjänster i kommunen. Dagvården kan antingen vara kommunal eller privat. Dagvården skall ges på barnets språk då det är finska eller svenska. Dagvårdsverksamheten skall också stöda det egna språket och den egna kulturen när det gäller finsk- och svenskspråkiga barn samt samers, romers och olika invandrargruppers barn. Detta stöd skall utformas i samråd med företrädare för den kultur det är fråga om.

Kaikilla lapsilla on oikeus päivähoitoon.

Sekä suomen- että ruotsinkielisillä lapsilla on oikeus päivähoitoon omalla kielellään. Lasten päivähoitolain mukaan kunta vastaa siitä, että kunnassa on riittävässä määrin tarjolla päivähoitopalveluita. Päivähoito voi olla kunnallista tai yksityistä. Päivähoito on annettava lapsen omalla kielellä, suomen tai ruotsin kielellä. Päivähoitotoiminnan on myös tuettava lapsen omaa kieltä ja kulttuuria, kun kyseessä ovat suomen- ja ruotsinkieliset lapset, saamelais- ja romanilapset sekä erilaisten maahanmuuttajaryhmien lapset. Tämä tuki on suunniteltava yhdessä asianomaisen kulttuurin edustajien kanssa.

Alla barn har rätt att gå i skola

Både finskspråkiga barn och svenskspråkiga barn har rätt att gå i skola på sitt eget språk.

I lagen om grundläggande utbildning finns det bestämmelser om rätten till förskola och grundläggande utbildning. Alla barn har rätt till förskoleundervisning året innan läroplikten börjar. Förskoleundervisningen är frivillig och ordnas oftast i ett daghem eller i en skola. Vid sju års ålder inleds skolgången. Förskolan och den grundläggande utbildningen skall garantera eleverna jämlika möjligheter till kvalitativt god och högklassig undervisning, oberoende av deras sociala bakgrund och var de bor. För att målet skall uppnås, är det viktigt att eleven får undervisning på sitt eget språk. Enligt lagen skall kommunen se till att detta förverkligas.

Det finns många olika sätt att ordna grundläggande utbildning på, ifall kommunen inte själv ordnar undervisning på svenska. En möjlighet är att kommunen samarbetar med en närliggande kommun som har svensk skola och själv står för skolskjutsarna. Det är också möjligt att inrätta svensk skola i finskspråkiga kommuner. I Halikko, Jyväskylä och Nurmijärvi har detta blivit verklighet.

Kaikilla lapsilla on oikeus käydä koulua

Sekä suomen- että ruotsinkielisillä lapsilla on oikeus käydä koulua omalla kielellään.

Perusopetuslaissa säädetään oikeudesta esiopetukseen ja perusopetuksesta. Kaikilla lapsilla on oikeus esikouluopetukseen oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Esikouluopetus on vapaaehtoista ja se järjestetään usein päiväkodissa tai koulussa. Koulunkäynti aloitetaan seitsemän vuoden iässä. Esiopetuksen ja perusopetuksen tavoitteena on taata kaikille oppilaille yhtäläiset mahdollisuudet laadullisesti hyvään ja korkeatasoiseen opetukseen riippumatta asuinpaikasta ja sosiaalisesta taustasta. Jotta tavoite saavutettaisiin, on tärkeää, että lapsi saa opetusta omalla kielellään. Lain mukaan tämän järjestäminen kuuluu kunnan velvollisuuksiin.

Perusopetus voidaan järjestää monella eri tavalla, jos kunta ei itse järjestä ruotsinkielistä opetusta. Kunta voi esimerkiksi tehdä yhteistyötä lähellä sijaitsevan kunnan kanssa, jossa on ruotsinkielinen koulu ja maksamalla koulukuljetuksen sinne. On myös mahdollista perustaa ruotsinkielinen koulu suomenkieliseen kuntaan. Näin on tapahtunut esimerkiksi Halikossa, Jyväskylässä ja Nurmijärvellä.

Gör så här !

I många familjer och i många miljöer är svenskan det språk som i praktiken används mindre. Svenskan behöver därför ofta extra stöd. Gör t.ex. såhär:

- 1 Tala endast ditt eget språk med barnet. Blanda inte språk – tänk på att du är ditt barns viktigaste språkmodell. Genom att vara konsekvent hjälper du ditt barn att separera språken från varandra.
- 2 Gör klart för släktingar och vänner att också de skall använda sitt eget språk när de umgås i din familj. Det är bra för ditt barn att möta fler språkmodeller.
- 3 Börja läsa högt för barnet tidigt och fortsatt med det länge. Böckernas språk kompletterar din roll som språkmodell. Sluta inte när barnet har lärt sig läsa, utan läs i stället högt för varandra. Gör högläsning till ett sätt för hela familjen att umgås. Läs regelbundet. Forskningen visar att tvåspråkiga barns skolframgång har ett samband med familjens läsvanor. Ju mer läsning i familjen och på egen hand, desto bättre går det i skolan.
- 4 Se regelbundet på svenskspråkiga TV-program, både finlandssvenska och sverigesvenska. Börja med barnprogrammen, men glöm inte heller program för ungdomar och vuxna. Också detta berikar ditt barns och ditt eget ordförråd. Lyssna på svenskspråkiga radioprogram för olika åldrar.

- 5 Lyssna på inlästa böcker på kassett och se på video på svenska. På biblioteken hittar du både talböcker och videofilmer av olika slag. Mycket finns också att köpa. Passa på att leta efter sådana gåvor till ditt barn särskilt när du besöker Sverige.
- 6 Läs själv in godnattsagan eller en bok på svenska som barnet kan lyssna på när du är någon annanstans.
- 7 Datorspel och andra spel finns också på svenska – fråga efter dem när du har en möjlighet.
- 8 När barnet har lärt sig skriva – uppmuntra till brevskrivning, dagboksanteckningar, sago- och äventyrsförfattande. Läs och ge positiva kommentarer. Skriv själv till barnet när du är bortrest.
- 9 När du rör dig på stan i barnets sällskap – använd svenska. Och i sådana sammanhang där det inte går – visa att det är nyttigt att kunna bägge språken.
- 10 Om du är mycket borta hemifrån måste du göra medvetna insatser för att ditt barn skall lära sig ditt språk. Du kan inte överlåta ansvaret på den andra föräldern, och du kan inte heller överlåta uppgiften på skolan. Då är det för sent.

Toimi näin!

Monissa perheissä ja ympäristöissä ruotsin kieli jää usein vähemmälle huomiolle. Ruotsin kieli tarvitsee tämän takia ylimääräistä tukea. Toimi vaikka näin:

- 1 Puhu lapsellesi vain omalla kielelläsi. Älä käytä sekakieltä – muista, että olet lapsesi tärkein kielimalli. Johdonmukaisuus auttaa lastasi erottamaan kielet toisistaan.
- 2 Kerro sukulaisillesi ja ystävillesi, että haluat myös heidän seurustelevan perheesi kanssa omalla kielellään. Lapsellesi on hyväksi tutustua useampaan kielimalliin.
- 3 Ala lukea ääneen lapselle jo varhaisessa vaiheessa ja jatka sitä. Kirjojen kieli täydentää rooliasi kielimallina. Älä lopeta ääneen lukemista, kun lapsesi on oppinut itse lukemaan, vaan lukekaa sen sijaan toisillemme ääneen. Tee ääneen lukemisesta perheen yhteinen hetki. Lukekaa säännöllisesti yhdessä. Tutkimukset osoittavat, että kaksikielisten lasten koulumenestyksen ja perheen lukutottumusten välillä on yhteys. Mitä enemmän perheessä luetaan yhdessä ja omin päin, sitä paremmin menee koulussa.
- 4 Katso lapsesi kanssa säännöllisesti ruotsinkielisiä tv-ohjelmia, sekä suomenruotsalaisia että ruotsin-ruotsalaisia. Aloita lastenohjelmilla, mutta älä unohda nuorten ja aikuisten ohjelmia. Myös tämä rikastuttaa lapsesi ja omaa sanavarastoasi. Kuunnelkaa erikikäisille tarkoitettuja ruotsinkielisiä radio-ohjelmia.

- 5 Kuunnelkaa äänikirjoja ja katselkaa ruotsinkielisiä videoita. Kirjastoista löytyy sekä äänikirjoja että erilaisia videoita. Vanhemmista ruotsinkielinen voi myös lukea itse ruotsinkielisen iltasadun tai kirjan kasetille, jota lapsi voi kuunnella kotona. Paljon on myös kaupan. Esimerkiksi Ruotsin-matkat ovat mainio tilaisuus etsiä tällaisia lahjoja.
- 6 Tietokonepelejä ja muita pelejä on myös ruotsin kielellä – tiedustele niitä.
- 7 Kun lapsi on oppinut kirjoittamaan - kannusta häntä kirjoittamaan kirjeitä, päiväkirjaa, satuja ja seikkailukertomuksia. Lue niitä ja innosta jatkamaan. Kirjoita lapselle, kun olet matkoilla.
- 8 Kannusta ruotsinkielistä vanhempaa käyttämään ruotsia arkipäivän tilanteissa kodin ulkopuolella (esim. kaupassa). Jos se ei ole mahdollista: osoita, että on hyvä osata kumpaakin kieltä.
- 9 Käy lapsesi kanssa säännöllisesti myös erilaisissa ruotsinkielisissä kulttuuritapahtumissa, tutustu ruotsinkieliseen teatteriin ja liikuntaan. Valitse esim. ruotsinkielinen tai ruotsiksi tekstitetty elokuva.
- 10 Jos olet usein poissa kotoa, sinun on tietoisesti panostettava siihen, että lapsesi oppii kielesi. Et voi sälyttää vastuuta toiselle vanhemmalle tai koululle. Silloin on jo liian myöhäistä.

FOLKTINGET

Unionsgatan 45 H 110, 00170 Helsingfors, tfn 09-6844 250

Unioninkatu 45 H 110, 00170 Helsinki, puh 09-6844 250

folktinget@folktinget.fi

www.folktinget.fi

Ekenäs Tryckeri Ab 2004

Illustrationer och ombrytning Margareta Nygård